

Gammahydroksivoihappo (gamma) ja lakka

Päivitetty 22.4.2020

Gammahydroksivoihappo (gamma-hydroksibutyraatti, GHB) lamaa keskushermoston toimintaa. Gammahydroksivoihappoa käytetään natriumsuolamuodossa lääkkeenä narkolepsia-katapleksian hoitoon. Lääkkeellisen käytön lisäksi gammahydroksivoihappoa käytetään mm. päihteenä sekä kehonrakennuksessa. Puhekielessä gammahydroksivoihappoa sanotaan usein gammaksi. Gammahydroksivoihappo on luokiteltu Suomessa huumausaineeksi. Sen käyttö, hallussapito, valmistus, maahantuonti ja muu levitys on huumausainelaisissa kielletty.

Gammabutyrolaktoni (gamma-butyrolaktoni, GBL) eli lakka muuttuu verenkierron entsyymien vaikutuksesta gammahydroksivoihapoksi. Se on luokiteltu Suomessa kuluttajamarkkinoilta kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi ja sen valmistus, maahantuonti, varastointi, myyminen ja luovuttaminen on huumausainelaisissa kielletty

Gammahydroksivoihappoa käytetään rakeina, kapseleina, jauheena tai liuksena yleensä suun kautta otettuna. Katukaupassa myytävä gammahydroksivoihappo on yleensä epäpuhdasta ja yhden annoksen sisältämä ainepitoisuus voi vaihdella huomattavasti. Gammahydroksivoihappoa käytetään väärin mm. sen päihdyttävien, rentouttavien ja mielihyvää tuottavien ominaisuuksien vuoksi. Kehonrakennuksessa sitä käytetään sen oletettujen anabolisten vaikutusten vuoksi. Näistä ei kuitenkaan ole tutkittua näyttöä.

Gammahydroksivoihappo aiheuttaa annosmäärästä riippuen eriasteista tajunnan tason laskua. Aineella on runsaasti erilaisia haittavaikutuksia. Niihin kuuluvat verenpaineen lasku, muistamattomuus, uneliaisuus, huimaus, pahoinvointi, oksentelu, kouristukset, sydämen lyöntitiheyden lasku, hengityksen hidastuminen, hengityksen pysähtyminen, aistiharhat, tajuttomuus ja kooma. Myös erilaisia hermoston toimintaan liittyviä sivuoireita (päänsärkyä, sekavuutta, muistihäiriöitä, liikkeiden hallintavaikeuksia ja pakkoliikkeitä) saattaa ilmaantua.

Suun kautta otettuna aineen vaikutus alkaa yleensä noin 15–30 minuutin kuluttua. Mikäli käyttäjä on ottanut suuren annoksen, se aiheuttaa myrkytystilan ja tajunnan tason laskun. Tajuttomuus kestää yleensä joitakin tunteja. Muiden keskushermostoon vaikuttavien aineiden kanssa, kuten alkoholin tai lääkkeiden kanssa otettuna yhteisvaikutus saattaa olla arvaamaton.

GHB-myrkytyksestä kärsivän henkilön ensiapuna on hänen asettamisensa kylkiasentoon niin, että hengitys kulkee esteettä ja tarvittaessa suusta-suuhun-tekohengityksen antaminen. Myrkytyspotilas tulee toimittaa sairaalahoitoon. Gammahydroksivoihapolle ei ole vastavaikuttajaa, vaan myrkytystilan hoito on oireenmukaista, elintoimintoja ylläpitävää hoitoa. GHB-myrkytykset ovat aiheuttaneet kuolemantapauksia.

GHB-myrkytyksestä täydellinen toipuminen kestää tunteja, ja joissakin tapauksissa gammahydroksivoihapon aiheuttama huimaus saattaa kestää useita vuorokausia. Pitkäaikaiskäyttö aiheuttaa fyysistä riippuvuutta. Vieroitusoireet, kuten unettomuus, ahdistus ja vapina, saattavat kestää useista päivistä pariin viikkoon. Gammahydroksivoihapon pitkäaikaisvaikutuksia ei vielä tunneta.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin potilasrekisterin mukaan gamma ja lakka olivat useimmiten huumeyliannostuksissa havaittuja aineita vuonna 2014.

Esh, THM Airi Partanen
THL

Päivittänyt:
Janne Nahkuri
projektisuunnittelija, Verkko-Vinkki, A-klinikkasäätö

Katso myös gammaa ja lakkaa käsittelevä [pikatietoartikkeli](#).

link

➤ **Lähteet**

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/gammahydroksivoihappo-gamma-ja-lakka>